POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1971

1. – Det meddeles, at FAR vil gendindføre våbenstilstanden langs Suezkanalen (se 1/8), hvis Israel vil gå med til en delvis tilbagetrækning af sine tropper efterfulgt af genåbningen af Suezkanalen. FAR vil også gå med til, at der oprettes en neutral zone mellem de israelske og de ægyptiske tropper på Sinai halvøen. – 4. Premierminister Golda Meïr afviser i en tale på det israelske arbejderpartis kongres præsident Sadats nyeste forslag om genåbning af Suezkanalen og udtaler, at det for Sadat åbenbart drejer sig om at påvirke den offentlige mening mod Israel, men Israel lader sig ikke tvinge til at antage betingelser, der strider mod dets interesser. De fremtidige grænser må have et sådant forløb, at de afskrækker de arabiske ledere fra nye krigshandlinger. – 7. Kongressen bekræfter i en resolution, at Israel ikke vil trække sig tilbage fra Golan-plateauet, Østjordan, Gazastriben og Sharm-el-Sheikh, og at der i fredstraktater med de arabiske stater må aftales grænser, der kan forsvares. I resolutionen gøres der også opmærksom på, at Sovjetunionens militære hjælp til Ægypten forstærker Cairos aggressive hensigter og blokerer alle fredsbestræbelser. – 23. Udenrigsminister Abba Eban udtaler, at Israel har forelagt USA meget præcise forslag med hensyn til en genåbning af Suezkanalen og en fredsordning for Mellemøsten. – 24. Premierminister Golda Meïr advarer FAR imod af de russiske leverancer af moderne våbensystemer at lade sig forlede til et nyt angreb på Israel, der er bedre rustet end nogensinde og besluttet på at kaste enhver angriber tilbage, også selv om sovjetiske piloter skulle gribe ind i krigshandlingerne.

I anledning af en resolution fra det indiske underhus den foregående dag beskylder den pakistanske regering Indien for åben indblanding i Pakistans forhold (se 1/3). – 3. Sovjetunionens præsident Nikolaj Podgornij opfordrer Pakistans regering til at standse blodsudgydelserne og undertrykkelsen af Østpakistan. – 4. Premierminister Indira Ghandi udtaler, at Indien aldrig har blandet sig i andre staters indre anliggender, men stedse hævet sin røst mod kolonialisme og undertrykkelse. Indien bør ikke foretage sig noget, der kan forøge vanskelighederne for den østpakistanske befolkning. Udenrigsminister Swaran Singh beskylder Pakistans regering for barbarisk optræden over for den ubevæbnede og forsvarsløse befolkning i Østpakistan. – 5. Præsident Yahya Khan fremhæver over for præsident Podgornij, at situationen trods de indiske nyhedsmediers forsøg på at vildlede verdensoffentligheden er under kontrol, og at forholdene for hver dag bliver mere normale. Han giver udtryk for bekymring over 6 indiske divisioners opmarch i grænseområderne ved Østpakistan og fastslår, at Pakistan ikke vil tillade nogen at blande sig i Pakistans indre anliggender. – 11. En hemmelig radiosender meddeler, at der »et eller andet sted« i Bangla Desh er dannet en 6 mands regering for »den uafhængige suveræne republik Bangla Desh«. I spidsen

for regeringen står Awami ligaens leder sheik Mujibur Rahman som republikkens præsident, mens ligaens næstformand Sayed Nazrul er vicepræsident og dens generalsekretær Tajuddin Ahmed premier- og udenrigsminister. Det meddeles også, at oberst A. G. Osmani er øverstkommanderende over »befrielseshæren«. (Tidligere har de pakistanske myndigheder meddelt, at Mujibur Rahman natten mellem den 25. og 26. marts blev arresteret på sin bopæl). Samme dag tilbageviser udenrigsminister Swaran Singh pakistanske påstande om, at Indien sender tropper til Østpakistan, og siger, at Indien kun har truffet de nødvendige foranstaltninger for at beskytte sine grænser. – 12. Den kinesiske Folkerepubliks ministerpræsident Chou En-lai forsikrer i et budskab til præsident Yahya Khan om Kinas støtte i tilfælde af aggression fra de »indiske ekspansionister«. – 15. Den indiske regering protesterer mod de pakistanske troppers skyderier ved den indisk–østpakistanske grænse. – 18. Regeringstropper erobrer landsbyen Chuadanga, der ligger umiddelbart ved grænsen til Indien, og som var blevet proklameret som Bangla Desh' foreløbige hovedstad. Hermed kontrollerer regeringstropperne hele Østpakistans vestgrænse og al effektiv modstand fra befrielseshæren må regnes for ophørt. – 23. Den indiske regering meddeler, at der i de sidste 4 uger er ankommet 258.734 flygtninge fra Østpakistan til Indien. – 24. Pakistans regering giver ordre til at lukke generalkonsulatet i Calcutta, hvor personalet for en del har stillet sig solidarisk med oprørerne, og beordrer alle i Dacca akkrediterede indiske diplomater til at forlade landet. – 24. En militær talsmand i Calcutta beskylder de pakistanske tropper for gentagne gange at have krænket grænsen, og i de følgende dage protesteres der i tre noter mod en række yderligere grænseepisoder.

Argentinas nye regering under præsident Lanusse (se 23/3) ophæver det i juni 1966 indførte forbud mod politiske partier. – 5. Militærjuntaen meddeler, at magten inden for 3 år vil blive overdraget til en forfatningsmæssig regering. Indenrigsminister Mor Boig får til opgave at skabe forudsætningerne for, at dette kan ske.

2. – Ministerpræsident Nihat Erim (se 4/3) forelægger den nye tyrkiske regerings program i nationalforsamlingen. Han bebuder foranstaltninger til genoprettelse af ro og orden og vidtrækkende reformer på landbrugets, undervisningens, finansernes retsvæsenets og forvaltningens område samt nationalisering af udvindingen af strategiske mineraler og kontrol med udenlandske aktieselskaber. Udenrigspolitisk vil regeringen pleje det venskabelige forhold til USA, men også videreudvikle godt naboskab med Sovjetunionen. 7/4 giver nationalforsamlingen regeringen et tillidsvotum med 321 stemmer mod 46, medens 3 undlader at stemme. De fleste af det tidligere regeringsparti, retspartiets medlemmer, deriblandt fhv. ministerpræsident Demirel, stemmer for regeringen, men ca. 60 af partiets medlemmer er fraværende. – 26. Regeringen erklærer 11 af landets 67 provinser deriblandt Ankara, Istanbul og Izmir, i undtagelsestilstand. Undtagelsestilstanden, der foreløbig gælder for en måned, godkendes 28/4 så godt som enstemmigt af parlamentet. Det oplyses fra regeringsside, at undtagelsestilstanden ikke alene tager sigte på studentervold og -terror, men også på faren fra den kurdiske separatistbevægelse. Indenrigsminister Omeroglu oplyser 28/4 i parlamentet, at der er fundet våbenlagre i de kurdiske områder.

I Jaunde og Peking offentliggøres en fælleserklæring af 26/3 om oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem Kamerun og Folkerepublikken Kina.

4. – Medlemmer af den kroatiske terroristorganisation Ustasja trænger ind i den jugoslaviske ambassade i Stockholm og skyder ambassadør Vladimir Rolovic, der såres så hårdt, at han en uges tid senere afgår ved døden. Den jugoslaviske regering protesterer 15/4 skarpt over for den sven-

ske regering på grund af de svenske myndigheders utilstrækkelige forholdsregler for at slå terroristorganisationen i landet ned.

6. – Ceylons regering indfører udgangsforbud fra mørkets frembrud til daggry og lukker alle skoler og universiteter (se 17/3). Disse foranstaltninger er ifølge premierminister fru Bandaranaike rettet mod den venstreradikale organisation af studenter og unge akademikere, der kalder sig Folkets befrielsesfront (JVP), og som den foregående dag har angrebet 25 politistationer, sikkerhedspatruljer og regeringsbygninger og derved gjort brug af håndgranater og skydevåben. – 9. Regeringen udsteder på grund af vedvarende uroligheder totalt udgangsforbud, og premierministeren opfordrer i radioen oprørerne til at standse deres »vilde ødelæggelser.« – 15. Det meddeles officielt, at regeringen har krævet den nordkoreanske ambassade lukket, fordi nordkoreanske diplomater har understøttet oprørerne. Ambassadøren og hans personale forlader Colombo den følgende dag. – 19. Regeringen meddeler, at oprørerne har koncentreret sig i nogle få områder i det centrale og sydlige Ceylon, som er under deres kontrol, og at de terroriserer befolkningen i disse områder, men at de undgår kontakt med de væbnede styrker i andre områder. Det meddeles endvidere, at regeringen har nedsat et særligt ministerielt udvalg, som skal være ansvarlig for rehabiliteringen af oprørere, som har overgivet sig eller er blevet taget til fange. – 23. Premierministeren meddeler i radioen, at hæren har situationen under kontrol, og at 3000 oprørere er taget til fange, samt at der vil blive tilbudt oprørerne amnesti. Hun oplyser, at Ceylon havde anmodet om og fået militære forsyninger fra bl. a. Storbritannien, USA, USSR, Indien, Pakistan, Jugoslavien og FAR. – To af de sidste byer i oprørernes hænder i sydprovinsen erobres af regeringstropper mellem 23. og 25. april, og oprørerne flygter ind i junglen.

Chile opretter diplomatiske forbindelmed DDR. Præsident Allende udtaler håbet om, at dette skridt ikke vil føre til en forværrelse af forholdet til Forbundsrepublikken Tyskland.

7. – Præsident Nixon meddeler, at han har besluttet at forstærke takten i tilbagetrækningen af amerikanske tropper fra Vietnam, og at der i perioden 1/5–1/12 1971 vil blive trukket i alt 100.000 mand tilbage. Præsidenten understreger, at målet er fuld tilbagetrækning, og giver udtryk for tillid til, at dette kan nås gennem vietnamiseringen af krigen. Han minder om, at da han i januar 1961 forlod Washington efter 8 år som vicepræsident under præsident Eisenhower, var der ingen amerikanske kamptropper i Vietnam, men da han 8 år senere vendte tilbage til Washington som præsident, var der 540.000, og antallet af faldne amerikanske soldater var 31.000. Siden tilbagetrækningen begyndte i januar 1969, er over 265.000 amerikanske soldater bragt hjem, og der er sket næsten en halvering af de amerikanske styrker i Vietnam. Præsident Nixon kommer også ind på operationerne i Cambodia, hvor de amerikanske tropper som lovet var ude af landet, inden der var gået 60 dage, og i Laos, hvor de sydvietnamesiske tropper viste, at de kunne kæmpe effektivt mod de bedste nordvietnamesiske, og opnåede betydningsfulde resultater.

9. – Det russiske kommunistpartis 24. kongres, der åbnedes 30/3, slutter. Alle kommunistiske landes kommunistpartier med undtagelse af Kinas og Albaniens er repræsenteret ved kongressen. Generalsekretær Leonid Bresjnev, der forelægger centralkomiteens beretning, fremsætter en plan i 6 punkter. Et af punkterne er ophævelse af Warszawapagten og NATO-alliancerne, et andet en konference af de 5 atommagter om kernevåbenafrustning. Bresjnev kritiserer Kinas holdning over for Sovjetunionen, men fremsætter en appel om normalisering af forholdet mellem de to lande.

10.–17. – Det amerikanske hold ved VM

i bordtennis i Japan aflægger efter indbydelse fra det kinesiske sportsforbund besøg i Kina, hvor det sammen med bordtennisspillere fra Storbritannien, Canada, Colombia og Nigeria modtages af ministerpræsident Chou En-lai. Det er første gang siden kommunisterne i 1949 kom til magten på det kinesiske fastland, at amerikanske sportsfolk besøger Folkerepublikken Kina. Besøget finder sted ca. 3 uger efter at den amerikanske regering 15/3 har ophævet restriktionerne på amerikanske borgeres rejser til det kinesiske fastland. – 14. Præsident Nixon giver meddelelse om yderligere lempelser. Den amerikanske regering er rede til at udstede visum til besøgende eller grupper af besøgende fra Kina til USA. Amerikanske statsborgere må for fremtiden bruge dollaren som betalingsmiddel ved forretninger med Kina uden først at skulle indhente tilladelse hos de amerikanske myndigheder. Amerikanske olieselskaber må levere brændsel til skibe og fly, der rejser til Kina, med undtagelse af kinesiske skibe eller fly, der er på vej til Nordvietnam, Nordkorea eller Cuba. Amerikanske skibe og fly må for fremtiden transportere kinesiske varer til ikke-kinesiske lande. Amerikanskejede skibe, der sejler under fremmed flag, må anløbe kinesiske havne. – 26. En kommission anbefaler i en rapport til præsident Nixon, at USA så snart som praktisk muligt søger Folkerepublikken Kina optaget i FN, men USA skal under ingen omstændigheder gå med til at ekskludere Republikken Kina (Formosa) af FN.

17. – I Benghasi i Libyen underskrives en aftale mellem Ægypten (FAR), Libyen og Syrien om en føderation af de tre stater (se 4.–8/11 1970). I forhandlingerne, der begyndte i Cairo 13/4, har foruden præsident Sadat, oberst Kadhafi og præsident Assad også deltaget Sudans statschef general Nemeiry, der imidlertid ikke har tiltrådt aftalen. I en radiotale til det ægyptiske folk oplyser præsident Sadat, at der 1/9 vil blive afholdt folkeafstemninger om føderationsaftalen i de tre lande. Af aftalens indhold anfører han bl. a., at et råd bestående af de tre statsoverhoveder skal vælge føderationens præsident, og at der skal være fælles forsvars- og udenrigspolitik. En fælleskommando skal lede uddannelsen, således at de militære styrker og det militære materiel kan flyttes fra det ene land til det andet. Spørgsmål om krig og fred afgøres af præsidenternes råd, men hvert af statsoverhovederne beholder kontrollen over sine militære styrker. Hvert af landene skal også have sin egen diplomatiske repræsentation under statschefens kontrol og være individuelt repræsenteret i FN. En nationalforsamling for forbundslovgivning skal have samme antal medlemmer fra hvert af de tre lande. Det er hensigten at danne et enkelt politisk parti for føderationen, men indtil dette sker, skal de eksisterende nationale partier fortsætte, men må ikke blande sig i de andre landes anliggender. Føderationen vil få ca. 40 mill. indbyggere, deraf 34 millioner i Ægypten, knap 6 millioner i Syrien og ca. 1,9 millioner i Libyen.

19. – Parlamentet i Sierra Leone (se 23/3) vedtager en forfatningsændring, hvorefter landet, der formelt hører under den britiske krone, får status som republik. – 21. Premierminister Siaka Stevens aflægger ed som republikkens præsident.

20. – Ved valget af overborgmester i Vestberlin genvælges Klaus Schütz, SPD, med 72 af i alt 138 stemmer; Peter Lorenz, CDU, får 53 stemmer, og 11 (FDP) undlader at stemme. Efter FDPs fremgang ved valget 14/3 er forhandlingerne om en fortsættelse af koalitionen mellem SPD og FDP strandet på FDPs krav om 3 porteføljer i senatet (regeringen) mod hidtil én og om ændringer i administrationen af universiteterne og politiet, og det nye senat består udelukkende af socialdemokrater, der stadig har absolut flertal i deputeretkammeret.

21. – Haitis præsident siden 1957 François Duvalier afgår ved døden 64 år gammel.

Han efterfølges af sin søn, den 19-årige Jean-Claude Duvalier (se 15/1), der 22/4 aflægger ed som præsident for livstid. Han udnævner en regering, der består af venner af Duvalierfamilien; kun 3 af de 12 ministre havde sæde i den afdøde præsidents kabinet. Adrien Raymond bliver udenrigsminister og Luckner Cambronne forsvars- og indenrigsminister. Desuden udnævnes et statsråd bestående af fhv. finansminister Hervé Boyer, den øverstkommanderende general Claude Raymond, en broder til udenrigsministeren, Luc Désir, der er chef for det hemmelige politi, samt Cambronne og nationalbankens præsident Antonio André. – 29. I en erklæring af den nye præsident i nationalforsamlingen hedder det bl. a., at haitianske emigranter frit kan vende tilbage for at deltage i den nationale fornyelse. Herfra er dog undtaget kommunistiske agenter og urostiftere som ekspræsident Magloire.

23.–25. – På det finske samlingspartis kongres vælges til formand for partiet efter afdøde Juha Rihtniemi (se 12/1) den 34-årige tidligere partisekretær, pol. mag. Harri Holkeri. Desuden vælges to næstformænd, rigsdagsmand, pol. mag. Jouni Mykkinen og rigsdagsmedlem, diplomingeniør Anna-Liisa Linkola.

25. – Ved valget i Schleswig-Holstein opnår de kristelige demokrater over halvdelen af stemmerne og får absolut flertal i landdagen i Kiel. Også socialdemokraterne under ledelse af Joachim Steffen fra partiets venstre fløj har fremgang, medens både de frie demokrater og de yderliggående nationale demokrater får under 5 pct. af stemmerne og dermed bliver uden repræsentation i landdagen. De dansksindede sydslesvigere i Sydslesvigsk vælgerforening, for hvem 5 pct. spærreregIen ikke gælder, genvælger trods fortsat tilbagegang deres spidskandidat Berthold Bahnsen. CDU får 51,7 (1967: 45,8) pct. af de afgivne stemmer og 40 (34) mandater, SPD 41,2 (39,7) pct. og 32 (30) mandater, FDP 3,8 (5,9) pct. og 0(4) mandater, NPD 1,3 (5,9) pct. og 0 (4) mandater og SSV 1,3 (1,8) pct. og 1 (1) mandat. Desuden får kommunisterne (DKP) 0,4 pct. og EP (Europapartiet) 0,3 pct. af stemmerne.

I Østrig genvælges den afgående præsident Franz Jonas (socialist) for en ny periode på 6 år med 52,79 pct. af de afgivne stemmer. Folkepartiets kandidat dr. Kurt Waldheim, der var udenrigsminister fra 1968 til 1970 i ministeriet Klaus, får 47,21 pct. Den genvalgte præsidents flertal er vokset med ca. 200.000 stemmer i forhold til 1965.

27. – I Sydkorea genvælges præsident Park Chung Hee, der i 1961 kom til magten ved et militærkup, for en tredie periode på 4 år med 51,08 pct. af de afgivne stemmer, medens hans vigtigste modkandidat Kim Dae Jung, det nye demokratiske parti, får 43,45 pct. Valgdeltagelsen er 79,85 pct. Kim er tilhænger af en forbedring af forholdet til det kommunistiske Nordkorea, hvorimod Park, der står i spidsen for de demokratiske republikanere, er valgt på et program, der går ud på at styrke Sydkorea til at modstå en trussel fra Nordkorea.

28. – Valget til det hollandske andetkammer resulterer i en kraftig tilbagegang for regeringskoalitionen af de tre konfessionelle partier (Det katolske folkeparti, det antirevolutionære parti og den kristelig-historiske union) og de liberale (Partiet for frihed og demokrati). Tilsammen får de 4 partier kun 74 mandater af i alt 150 mod 86 i 1967 og har dermed mistet flertallet. Det socialdemokratiske arbejderparti går til valg i samarbejde med Demokrater-66 og Det radikale politiske parti (en udbrydergruppe fra det katolske folkeparti), og de tre partier får tilsammen 52 mandater mod 44 i 1967. Valgets største overraskelse er det nye parti Demokratiske socialister-70, der får 336.000 stemmer og 8 mand valgt. Partiet er grundlagt i 1970 af dr. Willem Drees, en søn af efterkrigstidens arbejder-premierminister af

samme navn, i opposition mod arbejderpartiets venstrekurs, men er også stærkt kritisk indstillet over for den nuværende regerings økonomiske politik og går ind for nedskæring af de offentlige udgifter. Et andet bemærkelsesværdigt resultat af valget er Bondepartiets tilbagegang fra 7 mandater til 1 mandat. I alt 14 partier af de 28, der deltager i valget, opnår repræsentation i det nye andetkammer. Arbejderpartiet får 24,6 pct. af de afgivne stemmer og 39 (1967: 37) mandater, Det katolske folkeparti 21,9 pct. og 35 (42) mandater, Partiet for frihed og demokrati 10,3 pct. og 16 (17) mandater, Det antirevolutionære parti 8,6 pct. og 13 (15) mandater, Den kristelig–historiske union 6,3 pct. og 10 (12) mandater, Demokrater-66 6,8 pct. og 11 (7) mandater, Demokratiske socialister-70 5,3 pct. og 8 (–) mandater Det kommunistiske parti 3,9 pct. og 6 (5) mandater, Det reformerte statsparti 2,4 pct. og 3 (3) mandater, Det radikale politiske parti 1,8 pct. og 2 (–) mandater, Det politisk–reformerte parti 1,6 pct. og 2 (1) mandater, De pacifistiske socialister 1,4 pct. og 2 (4) mandater, Mellemstandspartiet 1,5 pct. og 2 (–) mandater og Bondepartiet 1,1 pct. og 1 (7) mandater. Protestpartiet Kabouterne (»gnomerne«) der ved kommunalvalget i 1970 alene i Amsterdam samlede 38.000 stemmer (11 pct.) og fik 5 medlemmer i kommunalbestyrelsen, får ved andetkammervalget i hele landet kun 22.177 stemmer (0,4 pct.) og bliver ikke repræsenteret. – 29. Premierminister Piet de Jong indgiver regeringens afskedsbegæring, men regeringen fører forretningerne videre, mens der forhandles om dannelsen af en ny regering.

Præsident Felix Houphouet-Boigny, Elfenbenskysten, udtaler sin tilfredshed med den sydafrikanske premierminister J. B. Vorsters tilnærmelsesforsøg ved 30/3 at meddele, at han agter at indbyde lederne af forskellige afrikanske negerstater til at aflægge besøg i Sydafrika. Houphouet-Boigny gør sig til talsmand for en dialog med Sydafrika for at bevare freden på kontinentet og sluttelig løse apartheidproblemet.

Maj 1971

1. – I Ceylon træder en 4 dages amnestiperiode (se 6/4) i kraft, og luftvåbnet nedkaster over ½ mill. flyveblade over oprørernes støttepunkter og tilflugtssteder i jungleområderne med opfordring til dem om at overgive sig. 5/5 meddeles i Colombo, at 3188 oprørere har overgivet sig i løbet af de 4 dage, og at der endnu mangler nogle opgørelser. Der meldes imidlertid om nye angreb på og afbrænding af politistationer og andre bygninger.

2. – Det meddeles officielt, at præsident Sadat har fritaget Ali Sabry, der var en af afdøde præsident Nassers nærmeste medarbejdere og en ledende skikkelse i Den arabiske socialistiske Union (ASU) for vicepræsidentposten (se 1/11 1970). – 13. Cairo radio meddeler, at præsident Sadat har modtaget indenrigsminister og viceministerpræsident Sharawy Mohammed Gomaa's afskedsbegæring og udnævnt guvernøren i Alexandria Mamdouh Salem til indenrigsminister. Senere på dagen meddeles, at 5 andre ministre har indgivet deres afskedsbegæring, nemlig krigsminister, general Mohammed Fawzi, minister for præsidentanliggender Sami Sharaf, minister for kraftforsyning Hilmy el Said, boligminister Saadeddine Zayed og informationsminister Mohammed Ahmed Fayek. Det meddeles videre, at tre medlemmer af ASUs øverste eksekutivkomité er trådt tilbage. Det drejer sig om ASUs generalsekretær Abdel Mohsen Abu el Nur, Diaddine Daoud og Mohammed Labib Shukeir, der er nationalforsamlingens formand. – 14. Præsident Sadat meddeler i en radio- og fjernsynstale, at han har dannet ny regering og bebuder en gennemgri-

bende rekonstruktion af ASU. Han oplyser, at general Fawzi og de andre afskedigede ministre er under husarrest, mens deres virksomhed undersøges. Om baggrunden siger han, at det begyndte med fhv. vicepræsident Sabrys og nogle af de tidligere ministres og ASU-lederes stærke opposition mod planen om en føderation af FAR, Libyen og Syrien (se 17/4). Han beskylder Sabry for at have søgt at nå sit mål ved forbryderiske manøvrer og siger, at han heri var blevet støttet af fhv. indenrigsminister Gomaa, der bl. a. havde ladet anbringe aflytningsapparatur i præsidentens kontor, og af de tidligere ASU-ledere. Efter talen aflægger den nye regering ed til Sadat. Til krigsminister er udnævnt generalstabschefen, general Mohammed Abdel Sadek, til informationsminister og viceministerpræsident Abdel Kater Hatem, som i lang tid var ansvarlig for propagandaen under præsident Nasser, medens de andre ledige poster er besat med lidet kendte eksperter. I øvrigt fortsætter de fleste af ministrene, næsten alle i deres hidtidige embeder. Dette gælder også ministerpræsident Mahmoud Fawzi og 3 af de 4 viceministerpræsidenter (den fjerde var Ali Sabry). Nationalforsamlingen ophæver efter præsident Sadats anmodning den parlamentariske immunitet for 15 af de deputerede, deriblandt Fayek, Daoud og Shukeir, der som formand for nationalforsamlingen afløses af Kamel el Hinnawi. Ifølge pressemeddelelser fra Cairo er i alt ca. 300 personer arresteret eller fritaget for deres poster under udrensningen. – 17. Præsident Sadat overtager den øverste ledelse af politiet efter anmodning fra en delegation af højere politiofficerer. Også hærens højere officerer har tilsagt præsidenten støtte. – 20. Præsident Sadat bebuder i en tale i nationalforsamlingen, at der vil blive udarbejdet en ny forfatning, som skal sikre en stadig fornyelse af den politiske scene, og nævner i denne forbindelse, at han ikke vil søge genvalg som præsident. Den nye forfatning skal beskytte de enkelte borgeres frihedsrettigheder og forsvare socialismens resultater. Med den nye forfatning vil man vende tilbage til det gamle navn Ægypten som officiel betegnelse for landet i stedet for Den forenede arabiske Republik, og nationalforsamlingen vil få navneforandring til folkets forsamling. Præsident Sadat underskriver et dekret, der opløser ASU i den eksisterende form, og hvorefter den øverste eksekutivkomité midlertidigt skal afløses af et sekretariat under ledelse af viceministerpræsident Aziz Sidky. Sekretariatet skal fungere, indtil en partikongres har valgt en ny eksekutivkomité. – 25.–28. – Sovjetunionens præsident Podgornij aflægger besøg i Cairo, ledsaget af bl. a. udenrigsminister Gromyko og viceforsvarsminister, general Ivan Pavlovskij. 27/5 underskriver Podgornij og Sadat en venskabs- og samarbejdstraktat, hvorefter det militære samarbejde mellem de to lande skal fortsættes og udvikles på grundlag af allerede eksisterende overenskomster. Det siges, at Sovjetunionen navnlig vil fortsætte sin hjælp til optræning af de ægyptiske soldater i brugen af de våben og den udrustning, Sovjetunionen har leveret. I øvrigt vil de to lande regelmæssigt forhandle om spørgsmål af fælles interesse, og i tilfælde af brud på freden eller trussel om fredsbrud vil de to lande omgående optage kontakt med hinanden for at samordne deres forholdsregler.

3. – På et centralkomitémøde i det socialistiske enhedsparti (det kommunistiske parti) i Østtyskland træder Walter Ulbricht tilbage som partiets leder (førstesekretær) på grund af sin fremrykkede alder (77 år). For at hædre ham for hans fortjenester vælges han til at beklæde en nyoprettet post som formand for partiet. Til ny førstesekretær og egentlig leder af partiet vælges på Ulbrichts forslag den 59-årige Erich Honecker, der har været leder af centralkomiteens afdeling for militære og sikkerhedspolitimæssige anliggender og er medlem af politbureau. – 13. Horst Sindermann overtager posten som første viceministerpræsident i den østtyske regering.

5. – På grund af den stærke valutatilstrømning indstiller den tyske forbundsbank køb af dollars, og samtidig lukkes valutabørserne indtil videre. Belgien, Holland, Schweiz og Østrig følger det tyske eksempel. – 9. Forbundsregeringen beslutter at gøre D-marken flydende på ubestemt tid og følges af Holland, medens Schweiz opskriver franc'en med 7 pct. og Østrig schillingen med 5 pct. Til Hollands utilfredshed beslutter den belgiske regering ikke at følge Benelux-partneren med den begrundelse, at det belgiske system med et frit og et officielt valutamarked yder tilstrækkelig beskyttelse. Forud for beslutningen om flydende valutakurser er gået et 20 timer langt møde i EECs ministerråd, inden det vedtages midlertidigt at give tilladelse til denne løsning. Forbundsregeringen beslutter endvidere at bekæmpe inflationen ved at indføre kontrol med de offentlige udgifter og den offentlige låneoptagning samt forbud mod forrentning af bankindskud fra udlændinge. – 13. Forbundsfinansminister Alex Möller træder tilbage. Han begrunder dette skridt med en henvisning til de store krav til dette ministerium, som stabiliseringspolitikken vil stille. Økonomiminiser Karl Schiller overtager også finansministeriet.

Den indiske regering protesterer i en note mod de pakistanske troppers krænkelser af den indisk–østpakistanske grænse og truer med alvorlige konsekvenser i gentagelsestilfælde (se 1/4). Lederen af det vestpakistanske folkeparti Zulfikar Ali Bhutto advarer mod at vente for længe med at overdrage magten til folkets valgte repræsentanter; senest 30/6 må magtoverdragelsen være fuldbyrdet, hvis situationen skal forblive under kontrol. En civil regering i Vestpakistan vil være en spore for befolkningen i Østpakistan. – 6. Den indiske regering appellerer til verdensoffentligheden om hjælp til flygtningene fra Østpakistan og oplyser, at hidtil har over 1,4 millioner søgt tilflugt i Indien. – 15. Militærguvernøren i Østpakistan Tikka Khan erklærer, at al aktiv modstand i Østpakistan er udelukket. – 18. Premierminister Indira Ghandi erklærer, at flygtningene fra Østpakistan stiller Indien over for uløselige problemer. – 21. Præsident Yahya Khan opfordrer alle østpakistanske flygtninge, som i de sidste uger er gået over grænsen til Indien, til at vende hjem, hvor ro og orden er genoprettet. Han hævder, at Indien ved overdrevne og ensidige beretninger om begivenhederne i Østpakistan selv er skyld i, at flygtningestrømmen er blevet så stærk. – 24. Premierminister Indira Ghandi udtaler i det indiske underhus, at der må skabes forudsætninger for at standse flygtningestrømmen, der nu omfatter 3,5 mill. mennesker og er en følge af den pakistanske regerings planlagte folkemord i Bangla Desh. Præsident Yahya Khan forsikrer, at det er hans hovedmål at føre demokratiseringsprocessen til ende, så snart situationen i Østpakistan igen er helt normal. Herved vil man principielt gå ud fra valget i december 1970. Deputerede, der tilhører den nu forbudte Awami liga, vil ikke blive straffede for så vidt de virkelig er blevet vildledt og ikke har begået forbrydelser. Om forholdet til Indien siger præsidenten, at han er overbevist om, at den indiske premierminister lige så lidt som han selv ønsker krig. – 26. En talsmand for den indiske regering i Calcutta melder om den hidtil alvorligste grænseepisode siden borgerkrigens udbrud med 9 faldne indiske soldater.

6. – Det meddeles officielt, at Albanien og Grækenland opretter fuld diplomatisk forbindelse med hinanden.

11. – Med henvisning til den internationale valutakrise og den anspændte amerikanske betalingsbalance foreslår den demokratiske gruppeleder i senatet Mike Mansfield en halvering af de amerikanske troppestyrker i Europa til 150.000 mand fra 31/12 1971. – 14. Udenrigsminister William P. Rogers erklærer i senatets udenrigspolitiske udvalg, at en vedtagelse af Mansfields forslag betyder en ende på NATO, og at Moskva vil drage den slutning, at USA opgiver at spille den rolle i

verden, der tilkommer det. – 16. Udenrigsminister Rogers udtaler i fjernsynet i anledning af en udtalelse af generalsekretær Leonid Bresnjev, at den amerikanske regering er interesseret i at forhandle med Sovjetunionen om en gensidig troppereduktion i Europa, og at den amerikanske ambassadør i Moskva har fået besked om at undersøge spørgsmålet hos de russiske myndigheder. 18/5 meddeler det amerikanske udenrigsministerium, at den sovjetiske udenrigsminister Gromyko over for den amerikanske ambassadør har erklæret, at USSR er rede til at forhandle om spørgsmålet. – 19. Senatet forkaster senator Mansfields forslag med 61 stemmer (22 demokrater og 39 republikanere) mod 36 (31 demokrater og 5 republikanere). – 21. Udenrigsminister Rogers udtaler sin tilfredshed med senatets beslutning, men fremhæver, at regeringen forstår senatsmedlemmernes bekymring med hensyn til fordelingen af rustningsbyrden inden for NATO og vil søge konstruktive løsninger. Diskussionen om en valutaudligning med Forbundsrepublikken Tyskland vil blive fortsat, og Rogers erklærer, at han ikke tvivler om forståelse for USAs holdning hos de europæiske venner og forbundsfæller.

15. – Dronning Juliana anmoder senator, professor Steenkamp Det katolske folkeparti, om at undersøge mulighederne for at danne ny hollandsk regering (se 28/4).

16. – En araber og muhammedaner bliver for første gang medlem af Israels regering. Det er den 45-årige Abdul Aziz Zuabi, som er medlem af Knesset, hvor han repræsenterer det venstreorienterede Mapam, der bliver vicesundhedsminister. Han har i nogle år været viceborgmester og en kort tid borgmester i sin fødeby Nazareth.

17. – Israels generalkonsul i Istanbul Ephraim Elrom bortføres af medlemmer af den venstreekstremistiske organisation Det tyrkiske folks befrielsesfront, der truer med at henrette ham, medmindre alle fængslede revolutionære partisaner løslades. Ministerpræsident Erim erklærer, at han selv overtager ledelsen af eftersøgningen. Den følgende dag arresteres flere hundrede venstreorienterede. – 22. En student dræbes og flere politifolk såres under et sammenstød i Izmir, da sikkerhedsstyrker indleder en eftersøgning efter mistænkte i forbindelse med bortførelsen. Foreløbig er ca. 1000 arresteret. – 23. Elrom findes bagbundet og skudt gennem hovedet i en lejlighed i Istanbul under et udgangsforbud i henhold til undtagelsestilstanden, mens 30.000 soldater er i aktion.

17.–28. – Under et officielt besøg i Sovjetunionen underskriver Canadas premierminister Trudeau og ministerpræsident Kosygin 19/5 en protokol om rådslagninger mellem de to lande.

18. – Landdagen i Rheinland-Pfalz (se 21/3) genvælger med 53 af 99 stemmer Helmuth Kohl som ministerpræsident i spidsen for en ren CDU-regering. – 24. Landdagen i Kiel (25/4) vælger med 40 af 72 stemmer CDUs nye leder i landdagen Gerhard Stoltenberg, tidligere minister for videnskab i forbundsregeringen, til Schleswig-Holsteins ministerpræsident efter Helmut Lemke. Bortset fra finansministeren, der står uden for partierne, er regeringen en ren CDU-regering.

20. – I Washington og Moskva offentliggøres samtidig en fælleserklæring, hvorefter USA og USSR er blevet enige om, at forhandlingerne om en begrænsning af strategiske våben (SALT) i 1971 skal koncentrere sig om at få udarbejdet en overenskomst om begrænsning af opstillingen af ABM-systemer (forsvarsraketter mod angrebsraketter). De to parter er tillige enige om, at de samtidig vil slutte aftale om visse forholdsregler med henblik på en begrænsning af offensive strategiske våben. Det tilføjes, at en begrænsning for ABM-systemer vil skabe gunstige betingelser for videre forhandlinger om begrænsning af alle strategiske våben. Præsident

Nixon, der selv oplæser fælleserklæringen i radio og TV, udtaler, at der hermed er taget et betydningsfuldt skridt for at komme ud af det dødvande, der i over et år har præget SALT. Den fjerde runde i SALT finder sted i Wien 15/3–28/5, den femte skal begynde i Helsingfors 8/7.

24. – Ved valget i Trinidad-Tobago vinder regeringspartiet, Folkets nationale bevægelse (PNM), hvis leder er premierminister Eric Williams, alle 36 mandater, idet valget boycottes af oppositionspartierne Det demokratiske arbejderparti (DLP), som ved valget i 1966 fik 16 mandater, og det venstreorienterede ACDC (Action Committee for Dedicated Citizens) under ledelse af fhv. vicepremierminister i Williams' regering A. N. R. Robinson. Et nyt parti, Det demokratiske liberale parti, der er opstået ved en splittelse i Det demokratiske arbejderparti, deltager i valget, men får ingen valgt. Valgdeltagelsen er kun 32,9 pct. PNM er i hovedsagen et negerparti, medens DLP især har sine tilhængere blandt indianerne).

25. – På toårsdagen for revolutionsrådets magtovertagelse i Sudan giver statschefen Jaafar Mohammed al Nimeiry meddelelse om dannelsen af et nyt parti, Den sudanesiske socialistiske union, der skal træde i stedet for de andre partier, der blev forbudt ved omvæltningen. (12/2 beklagede Nimeiry, at han i maj 1969 havde tilladt Sudans kommunistiske parti, der regnes for at være det største af de kommunistiske partier i de arabiske lande, at fungere videre, og erklærede, at han ville knuse partiet, som havde saboteret regimet og bl. a. søgt at skade landets forhold til udlandet, især ved at modarbejde planen om en union med FAR, Syrien og Libyen).

Ved parlamentsvalget i Sydkorea bevarer regeringspartiet Det demokratisk-republikanske parti, flertallet med 113 af i alt 204 mandater mod hidtil 111 af 175, men Det nye demokratiske parti har stærk fremgang, idet det opnår 89 (42) mandater. Andre besætter 2 (22) pladser. (Se 27/4).

25.–28. – I Praha afholdes det czekoslovakiske kommunistpartis 14. kongres. Centralkomiteens førstesekretær Gustav Husak udtaler i sin beretning sin oprigtigste tak til Sovjetunionen og de andre socialistiske lande for deres indgriben i august 1968, der reddede Czekoslovakiet fra borgerkrig og kontrarevolution, og oplyser, at ca. 20 pct. af partiets medlemmer er blevet ekskluderet i kampen mod revisionistiske og ødelæggende kræfter, der vil blive videreført. 28/5 vælges en ny centralkomité på 115 medlemmer, og det besluttes at oprette en post som generalsekretær, hvortil vælges Gustav Husak. Centralkomiteens præsidium kommer til at bestå af Vasil Bilak, Peter Colotka, Karel Hoffmann (nyvalgt), Gustav Husak, Alois Indra (nyvalgt), Antonin Kapek, Josef Kempny, Josef Korcak, Josef Lenart, Ludvik Svoboda og Lubomir Strougal.

26. – I Wien og Peking offentliggøres samtidig et communiqué om oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem Østrig og Folkerepublikken Kina fra 28/5 og udveksling af ambassadører inden for de første 6 måneder. I communiqueet hedder det bl. a., at den østrigske regering anerkender Pekingregeringen som Kinas eneste retmæssige regering. – 27. Den australske premierminister William McMahon meddeler, at hans regering har gjort skridt til en dialog med Folkerepublikken Kina.

Sikkerhedsrådet godkender enstemmigt en forlængelse af FN-styrken i Cypern for yderligere 6 måneder til 15/12 1971 i forventning om, at der til den tid er sket sådanne fremskridt mod en endelig løsning, at styrken kan trækkes tilbage eller dog reduceres væsentligt.

27. – Der afholdes suppleringsvalg til underhuset i tre valgkredse: Bromsgrove og Goole, hvor henholdsvis en konservativ og en labour M. P. er afgået ved døden, og Itchin i Southampton, hvor mandatet er blevet ledig ved dr. Horace Kings (nu Lord Maybray-King) afgang som Speaker (se 12/1). Arbejderpartiet vinder Bromsgrove

fra de konservative med 51,6 pct. af stemmerne mod 41,5 pct. ved valget i 1970 og holder Gooole med 68,9 pct. mod 60,2 i 1970. I Itchin sejrer arbejderpartiets kandidat med knap 10.000 stemmer mere end den konservative kandidat. Da dr. Horace King sidste gang var opstillet som partikandidat for labour, i 1964, vandt han med et lignende flertal. De konservatives nederlag ved suppleringsvalgene følger efter store labour-sejre ved de kommunale valg tidligere i maj.

Juni 1971

4. – Det østrigske folkeparti vælger på en ekstraordinær kongres partiets generalsekretær Karl Schleinzer til formand efter Hermann Withalm, der efter valgnederlaget 1/3 1970 afløste fhv. forbundskansler Klaus på posten, men som nu har ønsket at fratræde. Til ny generalsekretær vælges Herbert Kohlmaier.

8. – Tidligere indenrigsminister i fhv. præsident Eduardo Freis kristelig-demokratiske regering Edmundo Perez Zujovic myrdes i Santiago af medlemmer af Folkets organiserede fortrop (Vanguardia Organizada del Pueblo, VOP), der er dannet af udbrydere fra den revolutionære venstrebevægelse, MIR, en fløj af Allendes socialistiske parti. Mordet skaber stor uro i det kristelig-demokratiske parti, der stadig er Chiles største, og hvis støtte den socialistiske regering har brug for ved gennemførelsen af sine reformer. – 9. Præsident Salvador Allende meddeler, at der vil blive indført dødsstraf for politiske forbrydelser. Han erklærer, at formålet med mordet på Zujovic ligesom med mordet på general Rene Schneider (se 5/10 1970) er at skabe en følelse af kaos i et desperat forsøg på at omstyrte den forfatningsmæssige orden. – 25. Forsvarsminister Alejandro Rios lover, at regeringen vil opløse alle væbnede guerillagrupper. Han afslår imidlertid at følge de kristelige demokraters krav om at afskaffe præsident Allendes private livvagt GAP (Grupper af præsidentens venner). De kristelige demokrater angriber GAP som stridende mod forfatningen, og politiet betragter den som en privat hær.

10. – Præsident Nixon har besluttet at hæve den nu 21 år gamle embargo på eksport af ikke-strategiske varer til det kinesiske fastland, således at handelsministeriet ikke skal give tilladelse til hver enkelt transaktion. Endvidere ophæves bestemmelsen om, at 50 pct. af eksporten af hvede og hvedemel og andre kornsorter til Kina, Østeuropa og USSR skal ske med amerikanske skibe. Samtidig frigives al import fra Kina (Se 10.–17/4).

12. – I Düsseldorf stifter udbryderne fra de frie demokrater (FDP), der i april 1970 dannede organisationen Nationalliberal aktion, et nyt politisk parti, der får navnet Tysk union. Til formand for partiet vælges forbundsdagsmedlem Siegfried Zoglmann (se 8/10 1970).

13. – Ved valget i Island mister regeringskoalitionen – det liberal-konservative selvstændighedsparti og det socialdemokratiske parti – flertallet i altinget. Medens de to partier i det gamle alting besatte 32 af i alt 60 pladser, får de i det nye alting kun 28, idet selvstændighedspartiet lider et tab på 1 mandat og socialdemokraterne et tab på 3 mandater. Partistillingen i det nye alting bliver: Selvstændighedspartiet 22 mandater mod 23 efter valget i 1967, fremskridtspartiet 17 (18), folkealliancen (kommunisterne) 10 (10), det socialdemokratiske parti 6 (9) og det nye Frisindede venstre 5 (0). Ved valgperiodens udløb var folkealliancens altingsgruppe svundet ind til 7, efter at stifteren af Frisindede venstre, Hannibal Valdimars-

son, og to andre, hvoraf den ene fulgte Valdimarsson og den anden erklærede sig for uafhængig (se 10/10 1970) havde forladt partiet. Valgdeltagelsen er stor, stemmeprocenten i de 8 valgkredse, hvori landet er delt, ligger mellem 87,4 (Reykjanes valgkreds) og 92,6 (Vestland valgkreds). 18 af de 60 altingsmedlemmer var ikke medlemmer af det gamle alting, og 14 har ikke tidligere været medlem. 3 af de valgte er kvinder, medens der i det gamle alting kun sad én kvinde, justitsminister Audur Auduns. – 15. Statsminister Johann Hafstein indgiver regeringens afskedsbegæring til præsident Kristjan Eldjärn, der anmoder regeringen om at fortsætte til en ny regering er dannet. – 19. Lederen af fremskridtspartiet Olafur Johannesson modtager præsidentens opfordring til at danne regering.

I Italien afholdes regionalvalg på Sicilien samt valg i to provinser og 160 kommuner, deriblandt Rom, Genua og Bari. Den vigtigste forskydning ved valget er en meget stærk fremgang, navnlig på Sicilien og i Rom, for neofascisterne, Italiens sociale bevægelse (MSI), der under ledelse af Giorgio Almirante går til valg på slagordet »ro og orden«. Resultatet af valget til regionalparlamentet i Sicilien er: De kristelige demokrater 38,7 (1967: 40,1) pct. af de afgivne stemmer, socialisterne 11,3 pct. og socialdemokraterne 5,7 pct. (i 1967 fik de to partier tilsammen 12,1 pct. af stemmerne), republikanerne 4,6 (4,5) pct., kommunisterne og de proletariske socialister 23,0 (26,2) pct., liberale 3,7 (6,1) pct., monarkister 1,2 (1,9) pct. og MSI 16,3 (6,6) pct. Trods tilbagegangen for de kristelige demokrater, der for første gang siden anden verdenskrig får under 40 pct. af stemmerne, bevarer centrum–venstre koalitionen flertallet i regionalparlamentet. I Rom får MSI 17,3 pct. af stemmerne mod 9,3 pct. ved kommunevalget i 1966, men i Genua er neofascisternes fremgang mere beskeden.

På en kongres i Epinay ved Paris dannes et nyt socialistisk parti ved sammenslutnig af det gamle socialistparti under Guy Mollet og Alain Savary med Francois Mitterands løse sammenslutning af venstregrupper og -klubber (Konventionen af republikanske institutioner) og nogle andre grupper. Mitterands udkast til resolution om partiets politiske orientering vedtages med 43,926 stemmer, medens Savarys får 41.767 stemmer. Mitterand bliver det nye partis generalsekretær.

13.–14. – Ved parlamentsvalget i Malta besejres premierminister dr. George Borg Oliviers vestorienterede nationalister af Dom Mintoffs neutralistiske arbejderparti, der får 28 (hidtil 22) mandater mod nationalistpartiets 27 (28). (Medlemstallet er forøget med 5). – 21. Dom Mintoff har dannet ny regering, hvori han selv overtager udenrigs- og Commenwealth-ministeriet. Hans første regeringshandling er at afskedige en række af Maltas diplomatiske udsendinge, deriblandt højkommissæren i London. – 22. Dronning Elizabeth modtager generalguvernør Sir Maurice Dormans afskedsbegæring, som ifølge pressemeddelelser er indgivet efter premierminister Dom Mintoffs ønske. – 25. Den italienske admiral Gino Birindelli fra NATOs hovedkvarter på Malta rejser pludselig fra øen, officielt kaldt til Napoli af den øverstkommanderende for de sydeuropæiske NATO-styrker, den amerikanske admiral Horacio Rivero, men efter hvad der formodes i virkeligheden udvist af Dom Mintoff. – 27. Embedsmænd i det amerikanske udenrigsministerium bekræfter, at Maltas regering har meddelt, at den ikke ønsker at modtage besøg af skibe fra den amerikanske flåde for nærværende »i afventen af en revision af generelle aftaler.«

17. – Polens tidligere præsident marskal Marian Spychalski (se 16/12 1970) afløses som præsident for den forenede nationale front, der omfatter de tre partier kommunisterne, bønderne og demokraterne, af præsidenten for videnskabernes akademi, professor Janusz Groszkowski. – 25. På et plenarmøde i det polske kommunistpartis

centralkomité fritages medlem af politbureau, general Mieczyslaw Moczar for sine funktioner om partisekretær med ansvar for de militære styrker og sikkerhedstjenesten. Moczar er tre dage forinden blevet formand for den øverste kontrolkommission, der overvåger statens finanser.

Japan ved udenrigsminister Kiichi Aichi og USA ved udenrigsminister William P. Rogers underskriver traktaten om tilbagelevering af Okinawa og andre øer i Ryukyugruppen til Japan i 1972. Samtidig afholdes voldsomme protestdemonstrationer i Tokyo og andre byer over hele landet, fordi traktaten tillader amerikanske styrker i Okinawa. Underskrivelsen af traktaten finder sted 18 måneder efter at præsident Nixon og premierminister Sato i november 1969 enedes om, at Okinawa skulle tilbageleveres til Japan. Ifølge New York Times har forsvars- og udenrigsministerierne indstillet til præsidenten, at af de taktiske kernevåben, der er oplagret i Okinawa, skal de fleste flyttes til Guam og resten til Sydkorea, Formosa, Philippinerne og USA.

21. – På det svenske centerpartis landsmøde i Halmstad vælges Thorbjörn Fälldin til partiets formand efter Gunnar Hedlund (se 31/1) med akklamation. Til 1. og 2. viceformand vælges henholdsvis Johannes Antonsson og Karin Söder, ligeledes enstemmigt.

Den internationale domstol i Haag erklærer med 13 stemmer mod 2 (en britisk og en fransk dommer) at Sydafrikas administration af mandatområdet Sydvestafrika (Namibia) er ulovlig, idet apartheidpolitikken er en krænkelse af mandatet, og at Sydafrika bør trække sig ud af området. Kendelsen betegnes som »a legal opinion«, et juridisk responsum (til sikkerhedsrådet), men i en anden erklæring, der vedtages med 11 stemmer mod 4, siges det, at FNs medlemslande bør afholde sig fra enhver handling, som kan medføre anerkendelse af ulovligheden af sydafrikansk administration af Namibia, og heller ikke bør støtte den, og heller ikke stater uden for FN bør støtte Sydafrikas politik over for Namibia. – Sydafrikas premierminister J. B. Vorster udtaler, at Sydafrika vil opretholde sin administration af Sydvestafrika.

22. – På forslag af professor Steenkamp (se 15/5) anmoder dronning Juliana det antirevolutionære (calvinske) partis leder, den tidligere landbrugsminister Barend Biesheuvel om at danne koalitionsregering, og 30/6 er ministerlisten klar. Den nye koalition består af de fire gamle regeringspartier (se 28/4) samt det nye parti Demokratiske socialister-70 (DS-70), og deres samlede styrke i andetkammeret er 82 af i alt 150 medlemmer. Af de 16 ministre tilhører 6 det katolske folkeparti (KVP), 3 de antirevolutionære (AR), 3 de liberale (VVD), 2 den kristelig-historiske union (CHU) og 2 DS-70. På udenrigsministerposten afløser lederen af KVP i andetkammer Norbert Schmeizer sin partifælle Joseph Luns, der forlader hollandsk politik for at blive NATOs generalsekretær i stedet for italieneren Brosio. Et andet medlem af KVP, R. Nelissen, bliver viceministerpræsident og finansminister, medens VVDs leder W. Geertsema bliver anden viceministerpræsident og indenrigsminister og en anden liberal, H. J. de Koster, forsvarsminister. Willem Drees jr., DS,-70, bliver transportminister.

29. – Statsminister Olof Palme oplyser på en pressekonference, at udenrigsminister Torsten Nilsson efter egen anmodning forlader den svenske regering 1/7. Forinden Torsten Nilsson, der er 67 år, i 1962 overtog udenrigsministerposten, var han 1945–51 kommunikationsminister, 1951–57 forsvarsminister og 1957–62 socialminister. Hans efterfølger bliver industriminister Krister Wickman, og den tidligere indenrigsminister og nuværende leder af den socialdemokratiske riksdagsgruppe Rune Johansson (se 8.–9/1 1969) bliver industriminister.

Belgrad radio meddeler, at de 6 republikker og 2 autonome provinser i Jugoslavien har valgt deres repræsentanter til

det præsidentskab, der skal oprettes. Præsidentskabet skal bestå af 3 repræsentanter for hver republik og 2 for hver provins med præsident Tito som formand.

Den tidligere chef for Sierra Leones hær, brigadegeneral John Bangura, og tre andre officerer, dømt for mytteri, henrettes (se 23/3).

DANMARK

April 1971

1. – I folketinget føres en forhandling om arbejdsminister Lauge Dahlgaards redegørelse for perspektivplanlægningen (se 18/3).

2. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag til lov om priser og avancer med 90 stemmer (regeringspartierne) mod 75 (oppositionspartierne samt Lennart Larson (v.) og S. A. Fanger (k. f.) medens 3 (grønlænderen Rosing, venstremanden Per Federspiel og den konservative Erik Hansen (Vejle amt) undlader at stemme. Ved den nye lov, der træder i kraft straks, bortfalder det generelle prisstop, der har været gældende siden 12/10 1970, men for varesalg gælder, at de salgspriser, der var lovlige 28/2 1971, kun må forhøjes i overensstemmelse med særlige kalkulationsregler. For tjenesteydelser og transport er der ingen kalkulationsregler, men monopoltilsynet kan ligesom for varesalg fastsætte prisstop, højestepriser eller maksimale pristillæg for 6 måneder ad gangen. Lov om indseende med priser ophæves, men dens bestemmelser er indarbejdet i den nye lov om priser og avancer, og de forskrifter, der er fastsat i henhold til prisindseendeloven om skiltning, nettovægtmærkning, fakturering m. m., er fortsat gældende. Den nye lov ophæver også monopollovens § 24, således at de i monopoltilsynet registrerede virksomheder, sammenslutninger m. fl. ikke længere skal indhente tilsynets forudgående godkendelse af prisforhøjelser. De skal dog fortsat anmelde prisændringer til monopoltilsynet. I den endelige udformning har lønglidningsbestemmelsen i kalkulationsreglerne fået en ny formulering. Herefter indgår lønforbedringer, der er fastlagt i ordinært fornyede kollektive overenskomster, i de omkostningsstigninger, som virksomhederne har adgang til at indregne i priserne, idet prisforhøjelser dog ikke vil kunne foretages for den andel af en lønstigning, der ifølge overenskomsten kan modregnes. Se i øvrigt 17/3.

Endvidere færdigbehandler folketinget følgende lovforslag, der alle vedtages enstemmigt: Forslag om ændring af retsplejeloven (Forhøjelse af ydelser til lægdommere og vidner m. v.) (se 3/12 1970), forslag om oprettelse af et forsøgsgymnasium i Herlev (se 15/12 1970) og forslag til lov om nordisk samarbejde, hvorefter der oprettes et fast nordisk ministerråd (se 9/3).

15. – Nationalbanken nedsætter diskontoen fra 8 til 7½ pct. (se 20/1). I begrundelsen for diskontonedsættelsen hedder det, at det indenlandske efterspørgselspres er dæmpet, og at dæmpningen vil fortsætte som følge af den stramme finanspolitik. Kreditudvidelsen må dog fortsat holdes inden for snævre rammer af hensyn til underskuddet på betalingsbalancen.

16. – Folketinget vedtager enstemmigt ved 3. behandling forslag om ændring af lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikkefaglærte arbejdere (se 3/12 1970). Lovens titel ændres til: Lov om erhvervsuddan-

nelse af specialarbejdere m. v. og omskoling, idet den særlige omskolingslov af 1960 ophæves. Der nedsættes et 17 mands uddannelsesråd for specialarbejdere og ydes statslån til kommuner, som opfører eller ombygger ejendomme til erhvervsmæssig omskoling eller specialarbejderuddannelse. Deltagere i uddannelsen kan med anbefaling fra deres arbejdsløshedskasse eller et kursusnævn få dagpengestøtte lig med arbejdsløshedsunderstøttelsen under uddannelsen. Endvidere færdigbehandles forslag om ændring af lov om saltvandsfiskeri (se 10/12 1970), forslag om ændring af lov om udstykning og sammenlægning m. m. af faste ejendomme og lov om afgift for ekspedition af udstykningssager (se 9/12 1970) og forslag til lov om kongelig udnævnelse og åremålsansættelse af visse tjenestemænd (se 2/12 1970), der alle vedtages enstemmigt, idet dog 3 (vs. og komm.) undlader at stemme om sidstnævnte lovforslag. Her er der under behandlingen i folketinget sket en yderligere nedsættelse af antallet af tjenestemænd med kongelig udnævnelse i forhold til det oprindelig foreslåede, således at antallet af sådanne stillinger bliver ca. 3700 mod 17.500 efter den gamle tjenestemandslov. Endelig vedtages ved 3. behandling forslag om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. (se 26/11 1970) med 86 stemmer mod 46 (s. vs. og komm.), medens 8 (s.f.) undlader at stemme. Den foreslåede deltagerbetaling, 1,50 kr. pr. undervisningstime, udgår, i stedet bestemmes det, at staten skal betale 1/3, kommunen 1/3 og initiativtagerne – i reglen eleverne – 1/3. Der skal være 15 på et hold ved starten, men derefter gennemføres der ikke længere kontrol med deltagerantallet, idet betalingen skal være sikret på forhånd. Ungdomskursus og prøveforberedende undervisning skal fortsat være gratis for deltagerne bortset fra et indskrivningsgebyr. Lokaletilskuddet til spejder- og andre ungdomsorganisationer begrænses til 70 kr. pr. møde.

20. – Ved folketingets 2. behandling af forslaget om ændring af færdselsloven m. v. (se 15/12 1970) vedtages det at dele lovforslaget i to: a. Forslag om ændring af færdselsloven og af lov om bestyrelsen af de offentlige veje (Aldersgrænsen for kørsel med knallert, ansvarsforsikring og parkeringskorps m. v.) og b. Forslag om ændring af færdselsloven (Erstatning for uberettiget inddragelse af førerretten m. v.). Behandlingen af b-forslaget standses, og det vises tilbage til udvalget til fortsat behandling, medens a-forslaget går videre til 3. behandling.

21. – Socialminister Nathalie Lind fremsætter forslag om midltidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold. Hovedbestemmelsen går ud på, at pensionerne med virkning fra 1/4 1971 forhøjes med 28 kr. pr. måned for ægtepar, hvor begge ægtefæller er berettiget til pension, og 19 kr. for enlige. Udgangspunktet for fastsættelsen af forhøjelserne er regeringens indkomstramme, der giver mulighed for en indkomstforhøjelse på 3,5–4 pct. heri medregnet pristalsregulering, i 1971 og i 1972. I folketingsåret 1971–72 vil regeringen fremsætte forslag om en yderligere forhøjelse af pensionerne pr. 1/4 1972 og indregning af de midlertidige tillæg i pensionernes grundbeløb. Merudgiften for statskassen ved de foreslåede og påtænkte forbedringer af pensionerne er anslået til 121 mill. kr. i finansåret 1971–72 og 229 mill. kr. i finansåret 1972–73. Ved 2. behandling 17/5 forkastes ændringsforslag fra s. og s. f. om at forhøje det midlertidige tillæg til henholdsvis 84 og 57 kr. pr. måned, idet man går ud fra de forbedringer, de lavtlønnede grupper har opnået ved de seneste overenskomster, og ved 3. behandling 19/5 vedtages lovforslaget enstemmigt.

22. – Økonomiminister Nyboe Andersen fremsætter forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser. Forslaget er en følge af den nye

pristalsberegning (se 17/3) og de foreslåede ændringer er udelukkende af teknisk karakter.

Hanne Reintoft (komm.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ændring af skattelovgivningen (undladelse af beskatning af visse sociale ydelser) og forslag til folketingsbeslutning om forhøjede ydelser til folke-, invalide- og enkepensionister (en måneds ekstra pension), 1. behandling af forslagene 5/5.

23. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslaget om ændring af færdselsloven m. v. (se 20/4). Om indholdet af ændringerne, der træder i kraft 1/5, se 15/12 1970. Endvidere færdigbehandles en række landbrugsministerielle lovforslag. Forslag til lov om tilskud til den landøkonomiske konsulentvirksomhed (se 3/12 1970), der vedtages med 122 stemmer mod 2 (vs. og komm.) indeholder i den vedtagne skikkelse et generelt forbud imod, at konsulenter anbefaler navngivne firmaer som handelsforbindelse. Forslag til lov om fastsættelse af kapitelstakster, forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. v. og forslag om ændring af lov om udlån til yngre landmænd (se 4/3) vedtages de to første enstemmigt, det sidste med 122 stemmer mod 1.

27. – Nationalbanken, Danske Bankers Fællesrepræsentation og Danmarks Sparekasseforening drøfter retningslinien for kreditgivningen i perioden indtil 1/10 1971. Der er enighed om, at underskuddet på betalingsbalancen er så betydeligt, at den stramme finanspolitik må være ledsaget af en stram kreditpolitik, hvorfor der kun er mulighed for en kreditudvidelse inden for meget snævre rammer. Pengeinstitutter, der mener at have en sådan mulighed, kan ved direkte forhandling med Nationalbanken få deres udlånsloft hævet. Byggelån til socialt boligbyggeri og kollegier holdes som hidtil uden for rammen. På baggrund af den forventede stramme likviditet i resten af 1971 og en betydelig yderligere stramning i 1. kvartal 1972 aftales det, at der påbegyndes en afvikling af den af pengeinstitutterne foretagne deponering, således at 1/5 af de deponerede midler frigives pr. 1/7 1971. Spørgsmålet om yderligere frigivelse vil blive taget op til forhandling i september. Nationalbanken gentager sit tilsagn om, at den under forudsætning af, at pengeinstitutterne følger de aftalte retningslinier for pengepolitikken, vil sikre dem dels en rimelig egenlikviditet, dels fornødne lånemuligheder i Nationalbanken. Som et led i denne politik er Nationalbanken indstillet på i den kommende tid, hvor obligationsmarkedet er præget af en ekstraordinær stor tilgang som følge af overgangsreglerne i den nye realkreditlov, i et vist omfang at afbøde likviditetsknaphed ved obligationsopkøb.

27. – Finansminister Ninn-Hansen fremsætter forslag om ændring af toldloven (toldtariffen). Hovedformålet er at indarbejde en lang række ændringer i nomenklaturen, udarbejdet af toldsamarbejdsrådet i Bruxelles, i toldtariffen; desuden indeholder lovforslaget toldfritagelse for nogle enkelte varer, der ikke fremstilles her i landet (møntsorteringsmekanismer, gadefejemaskiner og visse komponenter til kopieringsapparater).

Hanne Reintoft (komm.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af ændrede regler for modernisering af beboelseslejligheder. 1. behandling 17/5.

29. – Finansminister Ninn-Hansen fremsætter forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1970–71. I forhold til finansloven er de samlede indtægter på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet forøget med 2,4 milliarder kr. til 36,9 milliarder kr. og udgifterne med 1,2 milliarder til 33,9 milliarder, hvilket giver et overskud på 3 milliarder. Reduceres dette beløb med nettoudgiften på kapitalbudgettet, fremkommer et kasseoverskud på 2,8 milliarder

kr., medens der i finansloven for 1970–71 regnedes med et kasseoverskud på 1,7 milliarder.

30. – Undervisningsminister Helge Larsen fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af aftale mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om kulturelt samarbejde, som skal administreres af det nye nordiske ministerråd (se 9/3). Forslaget vedtages enstemmigt ved 2. (sidste) behandling 19/5.

Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag om ændring af lov om opførelse af arbejderboliger på landet (se 27/11 1970) med regeringspartiernes mod hele oppositionens stemmer. Endvidere færdigbehandles forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om arbejderbeskyttelse (Køre- og hviletid i international vejtransport, ansvar, sikkerhedsrepræsentanter m. v., dampkedler, det kommunale maskintilsyn) (se 9/12 1970) og forslag til lov om statens byggevirksomhed m. v., der begge vedtages enstemmigt. Ved 2. behandling 28/4 af sidstnævnte lovforslag er et ændringsforslag stillet af s. og s. f. om centralisering af statens byggevirksomhed i et bygningsdirektorat under boligministeriet blevet forkastet med 84 stemmer mod 50. Lovforslaget forudsætter, at de konkrete byggesager som hovedregel henlægges til vedkommende ressortministerium.

Folketinget foretager derefter 1. behandling af et venstresocialistisk forslag om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg, hvorefter socialministeren efter ansøgning i hvert enkelt tilfælde kan tillade kollektiv ledelse af rådgivningscentre, daginstitutioner og børne- og ungdomshjem. Derudover foreslås bemyndigelse for socialministeren til at iværksætte forsøgsarbejde med kollektive ledelsesformer.

Maj 1971

1. – Fhv. udenrigsminister Per Hækkerup (s.) udtaler, at efter den usikkerhed, der i den seneste tid er opstået omkring Danmarks tilslutning til Fællesmarkedet, vil han ikke udelukke, at en vejledende folkeafstemning bør finde sted, før folketinget træffer sin afgørelse, men han afviser en egentlig, bindende folkeafstemning.

3. – Socialdemokratiets hovedbestyrelse og folketingsgruppe vedtager en udtalelse, hvori det siges, at der bør afholdes en bekræftende folkeafstemning, efter at folketinget eventuelt har truffet beslutning om indmeldelse i EEC med 5/6 majoritet, hvilket efter grundloven er tilstrækkeligt for en beslutning om afgivelse af suveræniteten til en overstatslig myndighed. Statsminister Hilmar Baunsgaard udtaler, at han er indstillet på at medvirke til en sådan folkeafstemning, mens økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen finder det tvivlsomt og betænkeligt, om folketinget uden videre skulle kunne beslutte at anvende en anden fremgangsmåde end den, der er fastlagt i grundloven.

4. – Statsminister Hilmar Baunsgaard udtaler, at der i regeringen er enighed om en bekræftende folkeafstemning om dansk medlemskab af EEC og tilføjer, at alene den omstændighed, at s. og r. v. ønsker en sådan folkeafstemning, gør, at den kommer.

Kurt Brauer (s. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde for at få lovfæstet den hidtidige, men nu forladte praksis, hvorefter værnepligtige også, efter at de er mødt ved forsvaret, har kunnet blive overført til civilt arbejde som militærnægtere. Indenrigsminister H. C. Toft oplyser ved 1. behandling 26/5, at man er gået bort fra denne praksis, efter at der i den senere tid er sket en meget stærk stigning i antallet af sådanne tilfælde. Regeringspartiernes

ordførere afviser forslaget og ønsker det henvist til udvalgsbehandling, medens det får tilslutning fra oppositionen, med visse reservationer også fra socialdemokratiets ordfører Kjeld Olesen. Kurt Brauer foreslår en dagsorden, der pålægger forsvarsministeren at vende tilbage til den hidtil anvendte praksis, men dagsordensforslaget forkastes med 77 stemmer mod 45, og forslaget til folketingsbeslutning henvises til udvalgsbehandling.

Hanne Reintoft (komm.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af merværdiafgift på fødevarer. 1. behandling 27/5.

5. – Regeringens rådgiver i folkeret, professor, dr. jur. Max Sørensen giver i et responsum anvisning på, hvorledes der kan gennemføres en bekræftende folkeafstemning om medlemskab af EEC uden at komme i strid med grundloven, nemlig ved at gøre en særlig lov om ratifikation af traktaterne til genstand for en folkeafstemning, hvor et flertal af de i afstemningen deltagende vælgere, dog mindst 30 pct. af samtlige stemmeberettigede, kan forkaste medlemskab af EEC.

6. – Minister for offentlige arbejder Guldberg fremsætter forslag til lov om begrænsning af udbygning af Københavns lufthavn. Efter forslaget kan der hverken af det offentlige eller af private iværksættes nye bygge- og anlægsarbejder i Kastrup, når de igangværende arbejder for 130 mill. kr. er afsluttet, uden folketingets medvirken. Ved 3. behandling 4/6 vedtages lovforslaget enstemmigt med 153 stemmer; 4 medlemmer (de to grønlændere og venstremændene A. Chr. Andersen og Johan Philipsen) undlader at stemme. Mellem 2. og 3. behandling har ministeren givet udvalget tilsagn om, at regeringen i næste folketingsår vil foranledige, at folketinget får grundlag for at tage stilling til prioriteringen af de store trafikinvesteringer, herunder den endelige fastlæggelse af tidspunktet for lufttrafikkens overførelse fra Kastrup til Saltholm.

Folketinget færdigbehandler en række lovforslag. Forslag til lov om udbyttebegrænsning (se 17/3) vedtages med 78 stemmer mod 9 (s. f. og vs.) medens 48 (s.) undlader at stemme. Ved 2. behandling 4/5 har vs. stillet ændringsforslag om skærpelse af lovforslaget bestemmelser. Ændringsforslagene får tilslutning fra s. f., men forkastes med regeringspartiernes stemmer, medens s. undlader at stemme. Forslag til lov om fremme af byggeriets udvikling (se 16/12 1970) og forslag om ændring af lov om handelshøjskoler (se 10/3) vedtages begge enstemmigt. Ved 2. behandling er der vedtaget et ændringsforslag, der åbner mulighed for etablering af HA-studiet alle de steder, hvor forudsætningerne er til stede.

En ny renteaftale mellem banker og sparekasser som følge af diskontonedsættelsen (se 15/4) nedsætter indlånsrenten med 1/2 pct. p. a. undtagen for indskud på 12 måneders opsigelse, der forrentes med uændret 8½ pct. (se 29/1).

11. – Regeringen beslutter i forståelse med oppositionen at udskyde fastsættelsen af udskrivningsprocenten for 1972, og folketinget vil derfor blive indkaldt til en ekstra session efter sommerferien for at vedtage en ny udskrivningslov. (Datoen for påbegyndelsen af den nye møderække fastsættes senere til 31/8).

12. – Grønlands nyvalgte og stærkt fornyede landsråd vælger den 45-årige skoleinspektør Lars Chemnitz til formand, medens den 32-årige Jonathan Motzfeldt, der er præst i Julianehåb, bliver næstformand.

13. – Arbejdsminister Lauge Dahlgaard fremsætter i folketinget en redegørelse om opgavefordelingen mellem staten og kommunerne. Han fastslår, at den nu gennemførte kommunale inddeling må ligge fast, at fremtidig lovgivning og andre beslutninger om opgavefordelingen må tage sigte på størst mulig decentralisering og amtsrådene som koordinerende planlægningsorganer og organer for udførende

opgaver i et begrænset omfang, samt at der må udvikles et kraftigere samarbejde og en kraftigere generel styring inden for den offentlige sektor taget som en helhed. En forhandling om redegørelsen finder sted 19/5.

Kjeld Olesen (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg til undersøgelse af lægevæsenet m. v. 1. behandling 4/6.

13. – Forslag om ændring af lov om saneringen (se 16/12 1970) vedtages ved 3. behandling enstemmigt med 125 stemmer; 4, deriblandt vs., undlader at stemme. Forinden er der foretaget nogle ændringer i lovforslaget. Det drejer sig bl. a. om en udvidelse af rammen for statens tilskud til dækning af saneringstab fra 10 til 20 mill. kr., om midler til istandsættelse af saneringsejendomme, hvor der ved midlertidige genhusninger er behov derfor, og om en forbedret huslejetilskudsordning ved genhusning af udsanerede. Endvidere færdigbehandles forslag til lov om børnetandpleje (se 3/3) og forslag til lov om internationale reguleringsforanstaltninger vedrørende fiskeri (se 25/2), der begge vedtages enstemmigt, forslag om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal (se 17/3) og forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om pristalsregulerede ydelser (se 22/4), der vedtages med henholdsvis 129 og 128 stemmer mod 3, samt forslag om ændring af lov om folkeskolen (revision af lærermangelsloven) (se 10/3), der vedtages med 128 stemmer mod 2, medens et medlem undlader at stemme.

14. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag om ændring af lov om landbrugsejendomme og forslag til lov om tilskud til investeringer i landbrugets produktionsbygninger (se 4/3) med 133, henholdsvis 134 stemmer mod 2 (vs. og komm.). Forslag om ændring af toldloven (se 27/4) og forslag om ændring af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer (se 4/11 1970) vedtages begge enstemmigt. Ved 2. behandling 12/5 af sidstnævnte lovforslag forkastes en række af s. og s. f. stillede ændringsforslag, som er identiske med bestemmelserne i det socialdemokratiske lovforslag om ændring af funktionærloven fremsat 22/10 1970 af Erling Dinesen. Ved det vedtagne forslag indføres afskedigelsesløn, idet opsigelse efter 12, 15 eller 18 års uafbrudt ansættelse i en virksomhed giver ret til 1, 2 og 3 måneders løn ud over lønnen i opsigelsesperioden. Endelig færdigbehandler folketinget forslaget om ratifikation af overenskomst mellem Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland om afgrænsning af den kontinentale sokkel under Nordsøen undertegnet i København 28/1 1971 (se 5/2), der vedtages enstemmigt med 130 stemmer; 2 (vs.) undlader at stemme.

16. – Fhv. finansminister Poul Møller (se 16/3), der tidligere har drevet sagførervirksomhed, søger i en annonce i Berlingske Tidende »kontakt med kollega med henblik på overtagelse eller evt. kontorfællesskab«. Han udtaler, at han endnu ikke har taget stilling til, om han vil forlade folketinget, men vil lade det afhænge af, hvor meget han får at gøre som advokat. Det konservative folkepartis kredsbestyrelse i Frederiksborgkredsen, hvor Poul Møller er valgt, ønsker, at han skal lade sig genopstille ved det forestående folketingsvalg.

18. – Økonomi- og markedsminister Nyboe Andersen giver på foranledning af en forespørgsel af Ivar Nørgaard (s.), Stetter (k. f.), Per Federspiel (v.), Niels Helveg Petersen (r. v.) og Aksel Larsen (s. f.) en udførlig redegørelse for »udviklingen i forhandlingerne med De europæiske Fællesskaber fra efteråret 1970 op til de fremskridt, der blev gjort i sidste uge i Bruxelles.« Under den lange debat, der følger efter ministerens redegørelse, foreslår Ivar Nørgaard på socialdemokratiets og de tre regeringspartiers vegne en dagsorden, hvorefter folketinget bekræfter markedsvedtagelsen af 11/11 1970 og opfor-

drer regeringen til at lade spørgsmålet om Danmarks indtræden i De europæiske Fællesskaber efter vedtagelse i folketinget underkaste en afgørende folkeafstemning efter reglerne i grundlovens § 42. Herimod foreslår Aksel Larsen, at folketinget i en dagsorden skal konstatere, at dansk tilslutning til EEC vil hindre et vælgerflertal i at fremme en socialistisk samfundsudvikling og er i modstrid med danske samfundsinteresser og grundloven, hvorfor tinget pålægger regeringen at trække sin ansøgning til EEC vil hindre et vælgerflertal i at foreslår en tilføjelse til Ivar Nørgaards forslag, idet han ønsker, at tinget skal opfordre regeringen til i samarbejde med alle folketingets partier at sikre, at hele befolkningen i god tid får alsidig og grundig information om EEC, og at tilhængere og modstandere får lige muligheder også økonomisk for at informere og argumentere over for hele befolkningen. Efter at dette ændringsforslag er forkastet med 119 stemmer (s., k. f., v., r. v. og folkesocialisten Poul Dam) mod 11 (s. f., vs. og de radikale Stinus og Skovmand), medens 3 (Hanne Reintoft, det grønlandske medlem Knud Hertling og det færøske medlem Hakun Djurhuus) undlader at stemme, vedtages Ivar Nørgaards dagsordensforslag med 132 stemmer (s., k. f., v., r. v. og de to grønlandske folketingsmænd) mod 12 (s. f., vs., komm.), medens 2, den radikale Stinus og færingen Hakun Djurhuus, der ønsker særskilt lokal folkeafstemning om færøsk tilslutning til EEC, undlader at stemme. Hermed er Aksel Larsens dagsordensforslag bortfaldet.

Tastesen (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om børne- og ungdomsforsorgen.

Forslag til lov om kontinentalsoklen (se 13/1) vedtages enstemmigt ved 3. behandling.

19. – Socialminister Natalie Lind fremsætter forslag til lov om dagpenge ved sygdom, tilskadekomst og fødsel. Den foreslåede ordning bygger på tre hovedprincipper: 1) den skal omfatte hele befolkningen, også de selvstændige, der imidlertid får adgang til at vælge mellem en karenstid på 25 dage og samme karenstid som for lønarbejderne, nemlig 3 dage, 2) dagpengene skal ydes efter de samme regler uanset om årsagen til indtægtstabet er sygdom, ulykke på arbejdspladsen eller fødsel, 3) ydelserne skal i højere grad, end tilfældet er i dag, svare til den enkeltes mistede indkomst. Ved forslaget forhøjes dagpengehjælpen fra 80 til 90 pct. af den mistede indtægt, dog højst 101 kr. pr. dag med udbetaling for 5 dage om ugen, hvilket svarer til 84 kr. pr. dag med 6 udbetalingsdage om ugen og kan sammenlignes med, at syge- og barseldagpengenes maksimussats for øjeblikket er 67,50 kr. for forsørgere og 54 kr. for ikke-forsørgere for 6 dage om ugen. Maksimumssatsen for dagpengene skal reguleres efter lønniveauet, og som en konsekvens af princippet om indtægtsafhængige dagpenge skal der ikke længere skelnes mellem forsørgere og ikkeforsørgere med hensyn til dagpengenes størrelse. Den gældende regel om efterbetaling for karensdagene, når sygdommen varer ud over et vist antal dage, foreslås ophævet, og dagpengehjælpens varighed sættes til 260 dage inden for 2 år. Nyordningen tænkes sat i kraft 1/4 1973. 1. behandling 4/6.

Finansminister Ninn-Hansen fremsætter lovforslag om bemyndigelse til at optage statslån i udlandet på i alt 1000 mill. kr. I forvejen har han en ubrugt bemyndigelse på 256 mill. kr. Lovforslaget vedtages ved 3. behandling 3/6 med 132 stemmer mod 9 (s. f.). Finansministeren fremsætter endvidere forslag om ændring af lov om totaksafgifter. Forslaget går ud på at nedsætte cigaretafgiften med ca. 14 mill. kr., hvilket svarer til den forhøjelse af detail- og engrosavancen, som er godkendt af monopoltilsynet. Herved undgås en prisforhøjelse som følge af avanceforhøjelsen. Lovforslaget vedtages ved 3. behandling 28/5 med 138 stemmer mod 1 (folkesocialisten Gunhild Due) medens 5 (vs., komm., færingen Hakun Djurhuus og grønlænderen Rosing) undlader at stemme·

Et medlem for hvert af de udvalgsberettigede partier samt folketingets formand fremsætter med K. Axel Nielsen (s.) som ordfører forslag om ændring af lov om folketingets ombudsmand. Forslaget, der vedtages enstemmigt 28/5, lovfæster en aldersgrænse på 70 år og indeholder en række andre bestemmelser om ombudsmandens ansættelse og afskedigelse.

Karen Dahlerup Andersen (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om personnavne, så kønnene ligestilles inden for dette område.

Orla Møller (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om en skolebogskommission, der bl. a. skal undersøge problemerne omkring holdningspåvirkning gennem undervisningsmateriale, især i folkeskolen.

Folketinget færdigbehandler en række lovforslag, bl. a. forslag til lov om beholdere til øl og læskedrikke (»øldåseloven«) (se 7/10 1970), der vedtages med 124 stemmer mod 14, medens 4 undlader at stemme. Under behandlingen har indenrigsminister H. C. Toft tilkendegivet, at det vil være rigtigst at afvente resultatet af de nordiske forhandlinger på embedsmandsplan, der skal føres i 1971, efter at Nordisk Råd på sin session i København i februar har vedtaget en rekommandation om ensartede regler på dette område i de nordiske lande, inden han gør brug af de bemyndigelser, der her er givet ham. Forslag til lov om internationalt udviklingsarbejde (se 2/12 1970), der vedtages med 138 stemmer mod 3 (vs.), indeholder en nyformuleret formålsparagraf, hvorefter formålet er at støtte udviklingslandenes bestræbelser for at opnå økonomisk vækst for derigennem at medvirke til sikring af deres sociale fremgang og politiske uafhængighed.

22.–23. – Kristeligt folkeparti afholder sit første landsmøde. Forud for landsmødet udpeger de 34 partistiftere på et lukket møde 17 medlemmer til hovedbestyrelsen og genvælger med akklamation formanden, overlæge Jacob Christensen, Horsens. Fremgangsmåden kritiseres navnlig af den fløj inden for partiet, der repræsenterer Unge Kristne. Efter to dages debat om partiets program meddeler formanden ved mødets afslutning, at der vil blive arbejdet videre på programmet, bl. a. på et møde om nogle måneder. Der vedtages en udtalelse, hvori det hedder, at partiets eventuelle repræsentanter i folketinget vil lægge vægt på, hvilke politiske opgaver der skal løses, fremfor hvilke partier der skal samarbejdes med. Skatte- og afgiftslovgivningen skal indrettes således, at opsparingslysten fremmes, og at tilskyndelse til køb af statussymboler begrænses. Endvidere ønskes svangerskabslovgivningen revideret, og kristendomsundervisningen skal sikres en central placering på alle skolens klassetrin.

25. – Folketinget vedtager ved 3. behandling forslag til lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m. v., fremsat 10/12 1970, med 146 stemmer: 4 medlemmer undlader at stemme. Herefter får ejere af biler med »papegøje«plader fra 1/6 adgang til at lade indsætte sideruder uden at skulle betale ekstra afgift. I 1969 blev alle varevogne over 3 t afgiftsfri, medens vogne under 3 t måtte betale halv personvognsafgift. Efter den nye lov skal der for varevogne indtil 2 t betales en afgift på 40 pct. af den afgiftspligtige værdi, for vogne mellem 2 og 3 t en fast afgift på 5000 kr. og for vogne mellem 3 og 4 t en fast afgift på 4000 kr.

26. – På et møde i det udenrigspolitiske nævn afviser udenrigsminister Hartling et socialdemokratisk forslag om at fremlægge en resolution om genindførelse af demokrati i Grækenland på NATOs ministerrådsmøde i Lissabon og at tage afstand fra Portugals kolonikrige på selve mødet. Derimod har han bedt den portugisiske udenrigsminister om en samtale, hvor han vil forelægge de danske synspunkter.

27. – Folketinget færdigbehandler forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat,

forslag om ændring af afskrivningsloven og forslag om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten (se 17/3). For det første stemmer 139 (s., k. f., v., r. v., s. f., vs.), imod 1 (den konservative Fanger) og 2 (komm. og færingen Hakun Djurhuus) undlader at stemme. Forslaget om ændring af afskrivningsloven vedtages enstemmigt med 144 stemmer, 2 undlader at stemme, og forslaget om ændring af ligningsloven med 134 stemmer mod 2, medens 11 undlader at stemme. I forslaget om ændring af afskrivningsloven er der under behandlingen sket den ændring, at bestemmelsen om et års udskydelse af det tidspunkt, hvor forskudsafskrivningen på visse skibe eller anparter i dem kan begynde, er bortfaldet og erstattet af en regel om, at salgsfortjeneste konstateret efter 11/5 1971 beskattes som almindelig indkomst, når skibet eller anparten er erhvervet for mindre end 5 år siden.

Forslag om ændring i ferieloven (se 17/3) og forslag om ændring i medhjælperloven (se 23/3) vedtages enstemmigt med regeringspartiernes og socialdemokratiets stemmer. S. f. og vs. undlader at stemme, efter at ændringsforslag, stillet af s. og sf. om, at medhjælperne skal ind under ferielovens bestemmelser, ved 2. behandling 24/5 er blevet forkastet. Sammen med oppositionen stemte Hanne Budtz (k. f.), Eva Ree (v) og Grethe Philip (r. v.). Endvidere færdigbehandles forslag til lov om offentlige indsamlinger (se 13/1), der vedtages med 148 stemmer mod 1 (venstremanden Jens Foged).

28. – Folketinget færdigbehandler forslag til lov om beskatningen af pensionsordninger m. v. (se 7/10 1970), der vedtages af regeringspartierne alene, medens oppositionen undlader at stemme. Ved 2. behandling 25/5 er en række skærpende ændringsforslag stillet af s. og s. f., bl. a. et forslag om at ophæve adgangen til at tegne nye indekskontrakter, blevet forkastet. Herefter gælder for kontrakter tegnet efter 6/5 1971, at hvis kontrakten ophæves, inden der er gået 5 (hidtil 2) år, skal udbetalingen beskattes med en afgift på 35 (hidtil 25) pct. For pensionsordninger med løbende udbetalinger og for rateforsikringer (annuitetsforsikringer) forhøjes afgiften ved ophævelse i utide ligeledes fra 25 til 35 pct.

Folketinget vedtager endvidere ved 3. behandling forslag til lov om offentlig sygesikring (se 13/1) med 134 stemmer; 10 (vs., komm., færingen Hakun Djurhuus og socialdemokraterne Niels Mørk, Otto Mørch, Karl Max Rasmussen. Waldemar Laursen, Edvin Boye og Holm Tved) undlader at stemme. Under behandlingen er bestemmelsen om frit valg for A-gruppen mellem A- og B-ordning udgået af lovforslaget, men socialministeren vil nedsætte et udvalg til at undersøge, under hvilke former den på indtægtsforhold baserede opdeling vil kunne ophæves, og hvilke konsekvenser en sådan ophævelse vil kunne få. Sygekassernes formue, ca. 400 mill. kr., skal indgå i en fond, hvoraf der skal kunne ydes støtte til socialmedicinsk, sundhedsmæssig og lignende virksomhed, til etablering af plejehjem og til efterløn og understøttelse af sygekassepersonale, som ikke kan få beskæftigelse i den offentlige sygesikring. (Socialministeren har regnet med, at hovedparten af personalet vil kunne få beskæftigelse i den nye administration).

Tinget vedtager endelig enstemmigt forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for folketinget; 2 medlemmer undlader at stemme. Det drejer sig bl. a. om udvidelse af antallet af faste udvalg.

På et møde mellem folketingets præsidium og partigruppernes formænd besluttes det at nedsætte et udvalg med folketingsformand Karl Skytte som formand til at undersøge mulighederne for en omlægning af tingets arbejde.

Hanne Reintoft (komm.) fremsætter forslag om ændring af lov om offentlig forsorg (Udvidet hjælp i tilfælde af langvarig arbejdsløshed).

Juni 1971

1. – Folketinget færdigbehandler forslag om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus (se 2/2), der vedtages med 75 stemmer mod 48 (s., vs. og komm.), medens 10 (s. f.) undlader at stemme. Efter forslaget giver studentereksamen fra 1/10 1971 ikke længere ubetinget adgang til universiteterne, men undervisningsministeren kan bestemme, at der skal indføres punktvis adgangsbegrænsning. Endvidere vedtages forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger (se 3/12 1970) enstemmigt med 130 stemmer, medens 3 (vs., komm. og socialdemokraten Gorrsen) undlader at stemme.

Ved 2. behandling af forslaget om nedsættelse af valgretsalderen fra 21 til 20 år (se 24/3) stiller s. f. ændringsforslag om 18 års valgretsalder. Ændringsforslaget forkastes med 72 stemmer (regeringspartierne) mod 14 (s. f., vs., komm. og den radikale Bernhard Baunsgaard), medens socialdemokraterne undlader at stemme med den begrundelse, at vel er de principielt tilhængere af 18 års valgret, men de ønsker ikke et forslag herom fremmet kun 2 år efter, at en folkeafstemning afgørende er gået imod 18 år.

Karen Dahlerup Andersen (s.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om barselorlov med erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

2. – Folketinget forkaster ved 2. (sidste) behandling det socialdemokratiske forslag til folketingsbeslutning om langtidsplanlægning af boligbyggeriet m. v. (se 3/11 1970) med 83 stemmer mod 56 (s. og s. f.), medens 5, bl. a. vs. og komm., undlader at stemme. Forinden er et af Hanne Reintoft (komm.) fremsat dagsordensforslag, hvorefter folketinget pålægger regeringen at gennemføre totalt forbud mod salg af ejerlejligheder med øjeblikkelig virkning, forkastet med 131 stemmer mod 14 (s. f., vs. og komm.).

3. – Boligminister Hastrup fremsætter forslag til lov om erhvervsmæssig udlejning af sommerhuse m. v. Baggrunden for forslaget er den forventede stigning i efterspørgselen, som vil blive yderligere forstærket ved dansk tilslutning til fællesmarkedet, og det går ud på, at der kræves koncession både til erhvervsmæssig udlejning og til foreninger m. v., der ikke arbejder i gevinstøjemed. Det er tanken, at der normalt ikke gives tilladelse til virksomheder med et klart erhvervsmæssigt sigte, med mindre virksomheden allerede er i drift ved forslagets fremsættelse. Lovforslaget når ikke at komme til 1. behandling inden folketingets sommerferie.

Folketingets afsluttende politiske debat ved 3. behandling af tillægsbevillingslovforslaget (se 29/4) præges navnlig af en diskussion om samarbejdsmulighederne og Danmarks stilling til EEC. Per Hækkerup (s.) kræver valg snarest muligt, men statsminister Baunsgaard nøjes med at sige, at det kommer i år. Forslaget vedtages med 151 stemmer mod 4.

Folketinget færdigbehandler endvidere forslag til lov om offentlige veje og det dermed sammenhængende forslag om ændring af forskellige lovbestemmelser om tilskud til og udligning mellem kommunerne (se 9/3), der vedtages med henholdsvis 128 stemmer mod 4 (vs. og komm.) og 138 stemmer mod 1 (komm.). Efter sidstnævnte lovforslag bestemmes tilskuddet til kommunerne efter objektive kriterier, dvs. efter beskatningsgrundlaget pr. indbygger i amtskommunerne og efter »behovstal« i kommunerne. En kommunes behovstal, der er afgørende for dens andel i statens samlede tilskud, beregnes som summen af følgende 5 tal: 1) kommunens andel i landets samlede indbyggertal multipliceret med 40, 2) dens andel i landets samlede antal indbyggere i aldersgruppen 0–5 år multipliceret med 5, 3) dens andel af aldersgruppen 7–16 år multipliceret med 33, 4)

dens andel af aldersgruppen 68 år og derover multipliceret med 8 og 5) dens andel af landets samlede areal multipliceret med 8.

4. – Ved 3. behandling af forslaget om ændring af valgretsalderen forkastes et folkesocialistisk dagsordensforslag, hvorefter folketinget pålægger statsministeren at bekendtgøre lovforslaget umiddelbart efter vedtagelsen i folketinget, med 84 stemmer mod 71. Dagsordensforslaget støttes af hele oppositionen, der ønsker folkeafstemningen om lovforslaget afholdt inden folketingsvalget, så at de 20-årige kan deltage i dette, medens regeringen ønsker folkeafstemningen afholdt samtidig med folketingsvalget for at mindske risikoen for, at også nedsættelsen af valgretsalderen til 20 år falder igennem ved folkeafstemningen. Under debatten hævder Aksel Larsen (s. f.), at det ikke vil være i overensstemmelse med grundloven at udsætte folkeafstemningen om et af folketinget vedtaget forslag om ændring af valgretsalderen til et nyt folketingsår, fordi lovforslaget bortfalder med indeværende folketingsårs udgang, men dette afvises af statsminister Baunsgaard, der henviser til den statsretskyndige vejledning, regeringen har fået. Lovforslaget vedtages derefter med 140 stemmer (s., k. f., v., r. v.) mod 1 (Bernhard Baunsgaard, r. v.), medens 13 (s. f., vs. og komm.) undlader at stemme.

Endvidere færdigbehandler folketinget følgende lovforslag: Forslag om ændring af lov om folketingsvalg i Grønland (se 23/3) vedtages enstemmigt.

Boligministerens forslag om ændring af lov om boligbyggeri (se 5/11 1970) og om ændring af lov om boligsikring (se 27/11 1970) gennemføres med regeringspartiernes mod oppositionens stemmer, medens det socialdemokratiske forslag om ændring af lov om boligbyggeri (se 3/11 1970) forkastes. Ved ændringen af lov om boligbyggeri afløses rentesikringsordningen fra 1/4 1972 af den såkaldte rentelånsordning i det almennyttige byggeri. Det bestemmes endvidere, at det almennyttige byggeris landsbyggefond skal kunne bruge midler, der stammer fra huslejeforhøjelser ved genudlejning både til medvirken ved rentelåneordningen i nybyggeriet og til direkte driftslån til nedsættelse af huslejen i nyt almennyttigt byggeri, hvor lejen er så høj, at der er vanskeligheder ved at få lejlighederne lejet ud til personer, som opfylder de økonomiske betingelser for at komme ind i det støttede byggeris lejligheder. Med hensyn til kollegiebyggeriet gives der driftstilskud til 1000 kollegieværelser om året i almennyttigt byggeri, imod at der sker en vis reduktion af bevillingerne til montering og møblering af kollegieværelserne. Endelig gives der årligt statslån på indtil 10 mill. kr. til lejligheder i almennyttigt byggeri for tilflyttet arbejdskraft, både udenlandske gæstearbejdere og danske, som flytter til en anden by for at få beskæftigelse.

Forslag om ophævelse af revisionsbestemmelsen vedrørende lov om euforiserende stoffer og borgerlig straffelovs § 191 (se 1/12 1970) vedtages enstemmigt med 154 stemmer; 3 (vs. og komm.) undlader at stemme.

Forslag om ændring af borgerlig straffelov (forbud mod propaganda for krig og mod racediskrimination m. v.) og forslag til lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m. v.) (se 7/10 1970) vedtages begge enstemmigt. Af det førstnævnte lovforslag udgår bestemmelsen om forbud mod propaganda for angrebskrig, da det oplyses, at det norske odelsting netop har forkastet et tilsvarende forslag. Ændringen vil medføre, at Danmark må tage forbehold over for art. 20 ved ratifikationen af FN-konventionen om borgerlige og politiske rettigheder (se 1/12 1970). Forslaget til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af konventionen, som er til 2. (sidste) behandling sammen med de to lovforslag, vedtages enstemmigt.

De tre lovforslag om en reform af lovgivningen om statens tjenestemænd i Grønland (se 4/3) vedtages enstemmigt; 3 (vs. og komm.) undlader at stemme. Ved reformen, der får virkning fra 1/7 1969,

bevares fødestedskriteriet og dispensationsnævnet, der kan gøre undtagelser herfra.

Forslag om ændring af færdselsloven (erstatning for uberettiget inddragelse af førerretten m. v.) (se 20/4) vedtages med 144 stemmer mod 2 (socialdemokraterne Axel Ivan Pedersen og Camre), medens 4 (vs., socialdemokraten Johan Nielsen og grønlænderen Rosing) undlader at stemme. Ved 2. behandling 2/6 har folketinget afvist en fast promillegrænse for alkoholkoncentrationen i blodet ved bedømmelse af kørsel i spirituspåvirket tilstand, og et forslag om en promillegrænse på 0,8 er forkastet ved navneopråb med 123 stemmer mod 36, medens 20 er fraværende. Et forslag om en promillegrænse på 0,5 får 13 stemmer, 130 stemmer imod, og 5 undlader at stemme. Endvidere forkastes et forslag om indførelse af generelle hastighedsgrænser med 118 stemmer mod 39, medens 3 undlader at stemme, og et forslag om, at 16-årige kan få kørekort til letvægtsmotorcykler, med 90 stemmer mod 46; 6 undlader at stemme. Der indføres nye regler for politiets ret til at fjerne ulovligt parkerede eller havarerede køretøjer og vigepligt til fordel for busser ved stoppesteder. Endvidere skal bilister, der gør sig skyldige i kørsel i spirituspåvirket tilstand, i en række tilfælde kunne slippe med høje bødestraffe.

I den forløbne del af folketingsåret 1970–71 er der fremsat i alt 179 lovforslag, nemlig 142 regeringsforslag og 37 fremkommet ved privat initiativ. Af de fremsatte lovforslag, hvoraf 2 under behandlingen deltes i hver 2 selvstændige lovforslag, er 140 (139 regeringsforslag) endeligt vedtaget, 41 (5 regeringsforslag) ikke behandlet til ende eller bortfaldet. Antallet af fremsatte og vedtagne forslag til folketingsbeslutning er henholdsvis 46 og 10, desuden er der fremsat og besvaret 7 forespørgsler, og der har været 5 redegørelser fra ministre.

5.–6. – På det radikale venstres landsmøde er hovedspørgsmålene i debatten regeringsmulighederne efter næste folketingsvalg og Danmarks medlemskab af EEC. Statsminister Hilmar Baunsgaard afviser kritikken af regeringssamarbejdet med venstre og det konservative folkeparti og vil ikke på forhånd binde sig til ikke at fortsætte samarbejdet, hvis valget peger derpå. Han afviser også at lade sig binde af en vejledende afstemning på landsmødet om, at folketingsvalget skal udskrives før 1/10 og ikke efter det nye folketingsårs begyndelse, fordi regeringens programtale i så fald vil blive opfattet som et fælles valgprogram for de tre regeringspartier. Statsministeren erklærer, at de tre partier går til valg som selvstændige og forskellige partier. Formanden for den radikale folketingsgruppe Svend Haugaard beskæftiger sig med udenrigs- og forsvarspolitikken, der var et af de vanskelige punkter ved regeringsdannelsen i 1968, og siger, at de radikale på dette område har opnået adskilligt, men det gik måske nok bedst i begyndelsen af perioden, derefter var det, som om de to andre partier syntes, at nu havde de radikale vist fået mere, end de kunne tilkomme. Han tilføjer, at hvis der bliver tale om radikal deltagelse i regeringssamarbejdet efter valget, må muligheden for anerkendelse af Nordvietnam indgå i betingelserne, og landsmødet vedtager en resolution, hvori der kræves snarlig anerkendelse. Folketingsgruppens udenrigspolitiske ordfører Arne Stinus taler mod medlemskab af EEC, medens statsministeren går ind for medlemskab sammen med Storbritannien, Irland og Norge. Til ny formand for partiet vælges undervisningsdirektør Asger Baunsbak-Jensen i stedet for direktør Søren Bjerregaard, der ikke ønsker genvalg.

8. – Berlingske Tidende meddeler, at fhv. finansminister Poul Møller har besluttet ikke at søge genvalg til folketinget, og at han fra 1/10 skal være medarbejder ved Berlingske Tidende og Berlingske Aftenavis Weekend (se 16/5).

9. – Ministrene H. C. Toft, Ninn-Hansen,

Nyboe Andersen og Lauge Dahlgaard forelægger i et møde med repræsentanter for Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og kommunalbestyrelserne i København og Frederiksberg regeringens plan om dæmpning af kommunernes aktivitet på linie med statens sparebestræbelser ved begrænsning af kommunernes skatteudskrivning og lånoptagning. Regeringens forslag går ud på, at det samlede beløb af indkomstskatter og ejendomsskatter på kommuners og amters budgetter for finansåret 1972–73 højst må opføres med det for 1971–72 budgetterede beløb (bortset fra restskatten) gange 105 pct. for kommunerne uden for København og Frederiksberg, 110 pct. for København og Frederiksberg og 120 pct. for amtskommunerne. Regeringen agter i øvrigt at iværksætte en kritisk gennemgang af de lovregler, der pålægger kommunerne at udføre bestemte aktiviteter i et fastlagt omfang eller af en given standard. Kommunernes repræsesntanter er stærkt reserverede over for regeringens oplæg.

12.–13. – På venstres landsmøde udtaler partiets formand, udenrigsminister Poul Hartling i sin åbningstale, at det tog tid for regeringen at lære samarbejdets kunst, og måske gik man for blødt frem i 1968, da befolkningen var indstillet på en gennemgribende økonomisk sanering, men han fastslår, at de tre regeringspartier går til valg med den indstilling, at de vil fortsætte samarbejdet, hvis valget bekræfter regeringens flertal. Der er på mødet stærk tilslutning til dansk medlemsskab af EEC, og udenrigsministeren konkluderer, at en stemme for venstre er en sikker stemme for Fællesmarkedet, men nogle beklager regeringens beslutning om en folkeafstemning også i tilfælde af 5/6 majoritet for medlemskab. Heroverfor fastslår udenrigsministeren, at folkeafstemningen vil være i overensstemmelse med grundloven. Landsmødet vedtager et handlingsprogram for partiet.

23. – Den socialdemokratiske folketingsgruppe anmoder folketingets formand om, at spørgsmålet om anerkendelse af Nordvietnam må blive behandlet i folketinget, når det 31/8 træder sammen for at fastsætte udskrivningsprocenten for 1972, idet man ikke er tilfreds med udenrigsminister Hartlings svar i det udenrigspolitiske nævn på et spørgsmål om, hvorvidt der – efter amerikanske dagblades offentliggørelse af en rapport om Vietnamkrigen – er grund til at overveje anerkendelse af Nordvietnam. Udenrigsministeren har på et møde den foregående dag udtalt, at regeringen ikke mener, at tiden er inde til oprettelse af diplomatiske forbindelser med Nordvietnam, og at spørgsmålet om anerkendelse intet har at gøre med de offentliggjorte dokumenter.

24. – Regeringen beslutter at fastholde planen om et loft over kommunernes skatteudskrivning i finansåret 1972–73, men er indstillet på visse lempelser og vil bl. a. tage hensyn til kommunernes større udgifter til boligsikring og andre ydelser og vækstkommunernes særlige pengebehov. Derimod skal Kommunernes Landsforenings forslag om investerings- og budgetkontrol danne grundlag for forhandling om en fremtidig økonomisk samordning. Kommunernes Landsforening har foreslået en samordning gennem årlige forhandlinger mellem den kommunale sektor og staten med det formål at gennemføre nødvendige reduktioner i investeringsplanerne, for at kommunernes samlede investeringer kan holdes inden for en samfundsøkonomisk acceptabel ramme.

25. – Folketingets formand Karl Skytte beslutter, at det socialdemokratiske forslag til folketingsbeslutning om, at Danmark skal anerkende Nordvietnam diplomatisk, skal behandles i folketingets moderække, der begynder 31/8.